

ATATÜRK DÖNEMİNDE TOPRAKSIZ KÖYLÜYE TOPRAK DAĞITIMI

Aydınlık Gazetesi, 28 Temmuz 2015

Yıldırım Koç

Türkiye milli demokratik devriminin toprak devrimi boyutu eksik kalmıştır; ancak Atatürk döneminde bu doğrultuda ciddi ve somut adımlar da atıldı.

Bu dönemde öncelikli olarak dini vakıfların arazilerine el kondu ve bunların önemli bir kısmı yoksul köylüye dağıtıldı.

TOPRAKSIZ KÖYLÜYE DAĞITILAN VAKIF ARAZİLERİ

Eskişehir ilindeki 36 köyü kapsayan Mahmudu Sani Vakfı'na ait 1.270.000 dönüm arazi, 2613 sayılı Tapu Tahrir ve Kadastro Kanununa dayanılarak, 34 bin parsel ayrıldı ve yerli halkın iskanına verildi. Ayrıca, 23 bin parselde 900.000 dönüm arazi de topraksız köylülere dağıtıldı.

Mahmudu Sani Vakfı'nın diğer topraklarının bir bölümü de Türkiye'ye gelen göçmenlere verildi. Mahmudiye Harası da vakıf arazisinden yapılan tahsisle kuruldu. Ayrıca, göçmenlere, mubadillere ve yangın felaketlerinden zarar görenlere arazi verildi.

Silivri'de Sultan Beyazıt Vakfı'ndan 15.000 dönüm arazi Romanya'dan gelen göçmenlere dağıtıldı.

Saray ve Vize ilçelerinde bulunan Paşa Vakfı arazileri ise İcra Vekilleri Heyeti'nin 1 Aralık 1926 gün ve 4450 sayılı kararnamesi ile göçmenlere verildi.

Bunların dışında Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesine bağlı 17 köyde bulunan Eyüp Nebi Vakfı'ndan 150.000 dönüm arazi, Amasya'nın Taşova ilçesinin köylerinde bulunan Hazinekar Süleyman Paşa Vakfı'ndan 25.000 dönüm arazi, Palu ve Karakocan ilçelerine bağlı köylerde bulunan 30.000 dönüm vakıf arazisi, Bursa'ya bağlı Karacabey ilçesi köylerinde bulunan 10.000 dönüm vakıf arazisi ve Aydın'ın çeşitli köylerinde 5.000 dönüm zeytinlik arazi, iç iskana tahsis edildi.

GÜNEYDOĞU ANADOLU'DA TOPRAK DAĞITIMI

1925 senesinde çıkarılan bütçe kanununun 25. maddesine göre, toprağa muhtaç ziraat erbabına, elde mevcut milli arazi, bedeli on senede taksitle alınmak ve her haneye verilecek arazi miktarı ellerindeki toprakla birlikte azami 200 dönümü geçmemek üzere kıymet takdiri suretiyle dağıtılacak ve satılığa çıkarılacaktı. Bu hüküm 1934 yılına kadar bütçe kanunlarında korundu. Daha sonra, 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale Kanununun 56. maddesi haline dönüştü.

1925 Şeyh Sait ayaklanmasından sonra 500 kadar ağa ve şeyh Batı illerine sürüldü.

1927'de genel müfettişlik kurulurken, hükümete o bölgede arazileri kamulaştırma yetkisi de verildi.

1927 Haziranında kabul edilen 1097 sayılı kanunla 1500 aile Batı'ya göç ettirildi.

2 Haziran 1929 tarih ve 1505 sayılı Yasa ile, Ağrı, Van, Muş, Bitlis, Hakkari, Siirt, Mardin, Diyarbakır, Urfa ve Elazığ vilayetlerinde, sürgüne gönderilen ağa ve şeyhlerin arazilerinin köylüye dağıtılması konusunda Hükümet yetkili kılınyordu. Bu yasa, 1515 sayılı yasayla tamamlandı.

1934 yılında kabul edilen Tapu Kanunu ile, sahipsiz toprakları kullanılabilir hale getirenler bu arazilerin tapularının parasız olarak, kamuya ayrılmamış devlet arazisinde bağ ve bahçe kuranlara bu arazinin tapusunun vergi değerinin belirli bir oranı karşılığında verilmesi öngörülüyordu.

1923-1934 döneminde toprağa muhtaç yerli çiftçilere de 731 bin dönüm arazi dağıtıldı. 2510 sayılı Yasa hükümlerine göre, 21 Haziran 1934 tarihinden 1938 yılı Mayıs ayına kadar 48.411 topraksız veya az topraklı yerli çiftçi hanesine 1,5 milyon dönüm, 7.886 göçebe ailesine de 129 bin dönüm arazi dağıtıldı. 1940-1944 döneminde ise Maliye Bakanlığına bağlı geçici komisyonlar tarafından 619 köyde 197 bin nüfuslu 53 bin aileye toplam 875 bin dönüm arazi dağıtıldı.

Atatürk döneminin yoksul köylüyü topraklandırma doğrultusundaki bu somut adımları unutulmamalıdır.